

KALAPUTXI

Mutrikuko herri-aldizkaria
2023ko martxoa - 236 zkia.

#meaurdina

Aitor Antxustegi San Millan

Herritarren babesari eskertuta

MEMORIA HISTORIKOAZ • BADATOR IRRI EGUNA • USAIÑAK MUTRIKUN BARRENA (I)
MIGRAZIOA HERRIAN • MARTXOAK 8: PLAZARA, DANTZARA

MATRIKULA EPEA ZABALIK

apirilean

data zehatzak jakiteko, deitu haurreskolara
Zuen zain izango gara!

Mutrikuko Haurreskola

Haurreskola txikia, familia handia

943 60 41 19

mutriku.mutriku@haurreskolak.eus

www.haurreskolak.eus

Haurreskolak

Telefonoak

Osasuna

COVID-19 KORONABIRUSA

OSASUN AHOLKURAKO TEL. ... 900 20 30 50

Larrialdiak.....	943 46 11 11
Anbulatorioa.....	943 60 43 00
DYA zentrala.....	943 46 46 22
Mendaroko ospitala	943 03 28 00
Alzheimer elkarteak	943 29 71 18

Botikak

Lasuen-Elezgarai.....	943 19 50 26 / 626 61 13 92
Lon Apraiz	943 60 32 50 / 630 05 50 97
Amaia Zalduegi	669 26 22 01
Hiart Burgoa	667 33 88 90
Arantzazu Izpizua (Eibar)	943 20 19 12

Udala, zerbitzuak...

Udaletxea	943 60 32 44
Udaltzaingoa	943 60 70 48 / 679 16 25 00
Gizarte Ongizatea	943 19 50 81
Anai Arte bulegoa	943 60 42 47
Anai Arte taberna	943 60 34 10
Mikel Deuna Zaharren Egoitza	943 60 38 71
Eguneko Zentroa	943 60 38 71
Turismo Bulegoa	943 60 33 78
Bake epaitegia	943 60 70 49
Kiroldedia	943 60 31 75
Liburutegia	943 60 41 82
Miruaiz pilotalekua	943 60 41 91
Ur Kontsortzioa	943 00 22 22
Zakarrak eta traste zaharrak	943 70 07 99
Posta zerbitzua	943 60 30 44

Irakaskuntza

Goizeko Izarra Ikastola	943 89 91 52
San Miguel Ikastetxea	943 60 31 95
Mutrikuko BHI Institutua	943 89 92 24
Kardala Akuakultura Institutua	943 60 71 37
Udal Euskaltegia	943 60 30 94
Udal Musika Eskola	943 60 37 80
Haurreskola publikoa	943 60 41 19

Garraio zerbitzuak

ANSOLA taxia	638 67 23 83
Lurraldebus	943 41 52 08
Pesa Autobusak	900 12 14 00
BizkaiBus	902 22 22 65
EuskoTren	944 333 333
Loiuko Aireportua	905 50 50 05

Bestelakoak

Parrokia	943 60 39 87
----------------	--------------

Iritzixa

Amaia Andonegi Egurbide

ERROTULOAK EUSKARAZ

Herri euskaldun batean errotuloak euskeraz izatea, HORI LITZATEKE LOGIKOENA, ez? Baina gauzak ez dira hola gertatzen beti. Barrenkalen "lekuzarrean" (Lekuzar deitzen diot, ze familian hala zen, han amaren aldeko familiartekoei Lekuzar Taberna zuten, gero Adora eta Eduardok jarraitu zuten tabernarekin, gero... Azkeneko Alkolea denda berezi eta polita egon da), orain Vending bat ipini berri dute. Errotuloa erderaz, ze pena! Paisaia zaindu beharra daukagu, benetan herriaren izaera mantendu nahi badugu, uste horretakoa naiz behintzat. Hori esan beharra al dago? (Aparte, fatxada kendu, eta kalearen arrasean jarri dute zerbitzua, honek etxekoentzat kezka dakar, zer beharbada etxearen egiturari ziurtasuna mermatu dio, baina etxapekoei informatu ere ez zaie egin! Beno, gai hau utzi eta noan harira).

Impulsiboki imitatzen diren hiri haundietako jokabideak direla esango nuke, ez dut pentsatzen intentzio txarrarekin egiten direnik, baina geure hizkuntzarekiko errespetu falta, izan bada!

Badaude beste moda batzuk, horien artean bat tabernetakoa, ez denetan, eskerrak!, menuak eta kartelerak erdera hutsez idaztekoa. Batzuk erdaldunak direla, besteak euskaldunak baina... beti dago bainaren bat. Nire uste apalean, Mutrikura datorren bezeroak, badaki nora datorren eta lepoa ipiniko nuke eskertzen duela euskaraz kasu egitea, lehenik. Bestaldekik, ez al da etortzen ba beste eskualdeetako euskaldun mordoa? Beste batzuk euskeraren arnaguneak diren herrietara datoz apropos. Estatistikoki ere urtean zehar, udaldia kenduta, erabiltzaileak gehienbat ingurukoak izango dira, ala ez? Eta azkenik, urte osoan joaten garen mutrikuarrak ez al dugu ezer pintatzen?

Ohitura txar hauei ez diet azalpenik aurkitzen, ez bada oraindik ere konplejuak eta gutxiagotasun sentipenak astindu ez izana baino. Gure hizkuntza, gaur egun oso garatuta dago maila guztietan: edozer gauza idazteko; zalantzak argitzeko (hiztegi digitalak daude); itzultzaile digital oso onak ere bai; edozein informazio nonahi, modu guztietakoak: Menu-kartako zerrendak, fakturak, aktak, diru kontuak, edozein papeleo klase...

Kontsultak egiten ditut nik ere, inolako aurrejuzgorik gabe, galdetu egin behar diogu dakienari. Udal Euskararen Zerbitzuak uste dut eragozpenik gabe eta pozik lagunduko ligukeela, Euskera Elkar-tea beharbada martxan ipini beharko dugu berriro ere... Gauza da denon artean atzera pausorik ez ematea, hitzezko eta idatzizko lanetan konpetenteak izatea eta paisaia eta giroa herritar denon artean euskalduna izan dadila bermatzea.

Ahaleginetan zabilatzaten guztioi eskerri asko hemendik.

Argitaratzailea

Karenka Komunikazio Elkarteak
Barrenkale 12, behea
20830 Mutriku

Tel. 635 748 393

e-posta aldizkaria@kalaputxi.eus

Webgunea: www.kalaputxi.eus

Bloga www.kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea **Mutrikuko Udala**

Kolaboratzaileak

Josu Larrañaga,
Inhar Mutiozabal

Tirada 2.200 ale

Lege Gordailua **SS-787/01**

ISSN **1579-4792**

Inprimategia **EUSKALINPRI**

Banaketa **Kalaputxi**

Kalaputxi Herri-Aldizkarixak
Mutrikuko Udalaren dirulaguntza
jasotzen du:

Mutrikuko Udala

astelehenetik ostiralera						
DB03 LEKEITIO-DONOSTIA						
Lekeitio	6:15	9:50	12:50	17:50	20:00	
Ondarroa	6:40	10:15	13:15	18:15	20:25	
Mutriku	6:45	10:20	13:20	18:20	20:30	Debaraino (20:40)
Donostia	7:55	11:30	14:30	19:30	---	Unibertsitatetik
DB03 DONOSTIA-LEKEITIO						
Donostia	8:00	11:00	14:30	18:00	20:30	Unibertsitatetik
Mutriku	8:50	11:50	15:25	18:50	21:20	
Lekeitio	9:35	12:35	16:10	19:35	22:05	
DB04 ONDARROA-MALLABIA						
Mutriku	7:15	orduro	20:15	21:25	22:15	23:20 01:10
Mendaro	7:50	orduro	20:50	22:05	22:25	23:30 01:20
Eibar	8:15	orduro	21:15	22:30	22:45	23:55 01:40
Mallabia	8:30	orduro	21:30	22:45	---	---
DB04 MALLABIA-ONDARROA						
Mallabia	6:00	6:45	orduro	20:45	22:05	
Eibar	6:05	7:05	orduro	21:05	22:15	
Mendaro	6:35	7:35	orduro	21:35	22:30	
Mutriku	6:55	7:55	orduro	20:55	22:40	
DB05 MUTRIKU-ZUMAIA						
Mutriku	6:25	9:25	11:25	13:25	16:25	18:25
Deba	6:40	9:40	11:40	13:40	16:40	18:40
Zumaia	7:10	10:10	12:10	14:10	17:10	19:10
DB05 ZUMAIA-MUTRIKU						
Zumaia	8:10	10:10	12:10	15:10	17:10	19:10 20:10
Deba	8:40	10:40	12:40	15:40	17:40	19:40 20:40
Deba	9:15	11:15	13:15	16:15	18:15	---
Mutriku	9:25	11:25	13:25	16:25	18:25	---
DB06 ONDARROA-SORALUZE						
Mutriku	8:45	10:45	12:45	14:45	17:45	19:45 21:45
Mendaro	9:15	11:15	13:15	15:15	18:15	20:15 22:15
Soraluze	9:40	11:40	13:40	15:40	18:40	20:40 22:40
DB06 SORALUZE-ONDARROA						
Soraluze	7:40	9:40	11:40	13:40	16:40	18:40 20:40
Elgoibar	7:45	9:45	11:45	13:45	16:45	18:45 20:45
Mendaro	8:00	10:00	12:00	14:00	17:00	19:00 21:00
Mutriku	8:20	10:20	12:20	14:20	17:20	19:20 21:20

ordutegia

uztaila 31 ar

larunbat, igande eta jai-egunak							
DB03 LEKEITIO-DONOSTIA							
Lekeitio	8:00	12:30	17:00	19:00			
Ondarroa	8:25	12:55	17:25	19:25			
Mutriku	8:30	13:00	17:30	19:30			
Donostia	9:40	14:10	18:40	20:40			
DB03 DONOSTIA-LEKEITIO							
Donostia	10:30	14:30	17:00	^{ig} 20:30	^{ir} 21:00	^{ig} ig./ jai ^{ir} lar.	
Mutriku	11:20	15:20	17:50	21:20	21:50		
Lekeitio	12:05	16:05	18:35	22:05	22:35		
DB04 ONDARROA-MALLABIA							
Mutriku	^{ir} 7:15	8:15	orduro	20:15	21:25	^{ir} 22:15	
Mendaro	7:45	8:45	orduro	20:45	22:05	22:25	
Eibar	8:10	9:10	orduro	21:10	22:30	22:30	
Mallabia	8:25	9:25	orduro	21:25	22:45	---	
GAUEAN Mutrikutik: ostiraletan 23:25 eta 1:15; larunbatetan 23:25, 23:55, 1:55, 3:55, 5:55.							
DB04 MALLABIA-ONDARROA							
Mallabia	^{ir} 6:50	7:45	orduro	19:45	^{ir} 20:45	^{ir} 21:45	22:00
Eibar	7:00	8:00	orduro	20:00	21:00	22:00	22:15
Mendaro	7:35	8:35	orduro	20:35	21:35	22:35	22:40
Mutriku	7:55	8:55	orduro	20:55	^{ir} 21:55	^{ir} 22:55	23:00
GAUEAN Mutrikura heldu: ostiraletan 0:25; larunbatetan 1:10, 3:10, 5:10, 6:10. Eibartik -25 min.							
DB05 MUTRIKU-ZUMAIA							
Mutriku	^{ir} 8:25	10:25	12:25	14:25	16:25	18:25	20:25
Deba	8:40	10:40	12:40	14:40	16:40	18:40	20:40
Zumaia	9:10	11:10	13:10	15:10	17:10	19:10	21:10
DB05 ZUMAIA-MUTRIKU							
Zumaia	^{ir} 9:10	11:10	13:10	15:10	17:10	19:10	^{ir} 22:10
Deba	9:40	11:40	13:40	15:40	17:40	19:40	22:40
Deba	10:15	12:15	14:15	16:15	18:15	20:15	23:15
Mutriku	10:25	12:25	14:25	16:25	18:25	20:25	23:25
DB06 ONDARROA-SORALUZE							
Mutriku	^{ir} 9:45	11:45	13:45	17:45	19:45	21:45	
Mendaro	10:20	12:20	14:20	18:20	20:20	22:20	
Soraluze	10:40	12:40	14:40	18:40	20:40	22:40	
DB06 SORALUZE-ONDARROA							
Soraluze	^{ir} 8:40	10:40	12.40	16:40	18:40	20:40	
Elgoibar	8:45	10:45	12:45	16:45	18:45	20:45	
Mendaro	9:00	11:00	13:00	17:00	19:00	21:00	
Mutriku	9:20	11:20	13:20	17:20	19:20	21:20	

Bilbo - DEBA - Donostia			Donostia - DEBA - Bilbo		
	Lehena A-O	Lehena L-I	Azkena egunero		Lehena A-O
Bilbo		7:00	20:00	Donostia	5:50 7:50 20:50
Eibar	6:14	7:14	21:14	Errekalde	5:59 7:59 20:59
Elgoibar	6:24	7:24	21:24	Orio	6:14 8:14 21:14
Mendaro	6:33	7:33	21:33	Zarautz	6:20 8:20 21:20
DEBA	6:44	7:44	21:44	Zumaia	6:29 8:29 21:29
Zumaia	7:00	8:00	22:00	DEBA	6:43 8:43 21:43
Zarautz	7:08	8:08	22:08	Mendaro	6:52 8:52 21:52
Orio	7:15	8:15	22:15	Elgoibar	7:01 9:01 22:01
Errekalde	7:29	8:29	22:29	Eibar	7:11 9:11 22:11
Donostia	7:38	8:38	22:38	Bilbo	8:20 10:20 23:20

ordutegi eta geltoki guztiak hemen:
www.kalaputxieus/garraioa

Bizkaibus 902 222 265

ONDARROA - BILBO			BILBO - ONDARROA		
astelehenetik ostiralera			astelehenetik ostiralera		
	lehena	azkena		lehena	azkena
A3916 Ermuatik	5:40	19:40	A3916 Ermuatik	7:10	22:10
Mutrikutik irten: 6:25, 7:25, 15:25			Mutrikuraino: 14:10, 18:10, 20:10		
A3915 Durangotik	6:10	20:10	A3915 Durangotik	7:40	21:40
Ondarroatik Bilbora zuzenean: 6:30; 7:30					
jai egunak			jai egunak		
A3916 Ermuatik	6:40	20:40	A3916 Ermuatik	8:10	22:10
A3915 Durangotik	7:10	20:10	A3915 Durangotik	8:40	21:40

OHARRA

Herriko emakume batek indarkeria instituzionala jaso duela jakin dugu, eta honen aurrean:

- Abokatua ordaintzeko gaur-gaurkoz dirulaguntza ekonomikorik ez duenez, ordaindu ezin duenez, eta oinarritzko eskubidea denez, herritarrak atera dituzten bonoak erostera animatu nahi zaituztegu.

- Prozesuan jasandako indarkeria matxista, arrazista eta gizatasunik gabeakoa gaitzetsi nahi ditugu.

Bonoak eskuratu nahi badituzue idatzi mezu bat helbide honetara: emakumeakmutrikunabian@gmail.com

Emakumeak Mutrikun Abian (EMA)

ZAINTZA ERDIGUNEAN

Gure gain hartzea matxistak, arrazistak eta zapaltzaileak garela zenbaitetan, zaila egiten zaigu, baina barneko negazionismoa lantzeko ariketa egitera gonbidatzen zaituztegu. Batzuetan zapaltzaileak garela onartzea ez da inoren gustukoa. Pertsona gehienak bidegabekeriaren aurka gaude, eta horiei aurre egin nahi diegu. Hala ere, zaila egiten zaigu onartzea, aldi berean, zeregin aktiboa dugula bidegabekeria horien existentzian: gertatzen diren hainbat gerretan, Mediterraneoan itotzen ari den jendearen heriotzean edota gure herrira etorri diren pertsonen ongizatea ikustean, gure lana eta baliabideak kentzeko etorri direla pentsatzen dugunean. Beti ere errazago egiten zaigu ondoan dagoenari baino, urruti dagoenari laguntzea.

Aldi berean, zaila egiten zaigu gure instituzio euskaldunak guri erasoka ari direla pentsatzea; agian, guretzat ezagunak eta hurbilekoak direlako eta gure irudimenean erasotzaileek

beste itxura bat dutelako. Baina, zapalkuntza instituzionalei aurre egin nahi badiogu gizarte justuagoa lortzeko eta bizitzak erdigunean jartzeko, ez legoke gaizki gure jarrerak eta pentsamenduak errepasatzea. edo behintzat zalantzan jartzea, prozesu horretan gure estatusa eta pribilegioak galtzen baditugu ere. Barruko begirada aldatzea deitzen diogu feministok. Hau guztia egitea zaila da, eta gertatutakoa ukatzeko edo minimizatzeko mekanismo inkontzienteak jartzen ditugu martxan, konturatu gabe. Baina hori gertatzen zaigu ukazioa ardatz duen kultura batean bizi eta hezi garelako. Zaila egiten zaigu pentsatzea gu babesteko sortu ditugun instituzioak, zapaltzaile eta erasotzaile bihurtu zaizkigula, gure muturren aurrean gertatzen bada ere. Uko egiten diogu gertatutakoari, jasan duten pertsonak berbiktimizatzen ari garela erreparatu gabe.

Instituzioen ikuspegia erraz identifikatu eta ezagutu dezakegu, eta baita sinetsi ere, baina biktimaren esperientzia ukatzea eta zalantzan jartzea atzerapausu galanta izan daiteke. Emakume biktimei entzun beharko genieke. Erasotzailea instituzioa izanik, egindakoagatik erantzukizunak har ditzan eskatu eta egindako kaltea ikuspegi errestitutibotik erreparatu dezan eskatu beharko genioke, aho batez.

Betaurreko moreak jantzi eta ikuspegi feministatik begiratzen dugu gure ingurua, bizitza erdigunean jartzeko. Emakumeontzat ona dena, denontzako da ona.

Emakume Askeak

Kalaputxi aldizkariak irakurleen gutunak plazaratzen ditu. Gutunak izen abizenekin bidaliko dira posta arruntez edo posta elektronikoz aldizkaria@kalaputxi.eus helbidera. Aldizkariak ez du zertan bere egin idatzien edukia.

Agueda Barrenetxea Ituarte

Sendiak bihotzez eskertzen ditu jasotako doluminak, bai eta hileta elizkizunetara agertu izana ere.

IBARPLAS

leihoaren erreferentzia

NOREN ESKUETAN GAUDE?

Zenbait emakume batu gara Mutrikun, biolentzia instituzionala jasan duen emakumea zaindu eta eusteko. Laguntzeko prest agertu diren emakumeekin saretu gara eta martxoaren 8an laguntza bonoak eta sinadura bilketa jarri dugu martxan, herriko babesa eta laguntza jasotzeko asmoz.

Babesten dugun emakumea, seme-alabak entregatzera behartua izan da, bere nahiaren kontra, epailearen aurretik pasatu gabe, Giza Eskubide oinarrikoenak urratuz. Ama honek, bere seme-alabak berreskuratu nahi ditu eta epailearen aurrera eramanez nahi du bere kasua.

Instituzioek ama honen kontra idatzitako txostenak irakurri eta gero, eta gure aurrean, emakumearekin izan duten jokabidea ikusi ondoren erabaki genuen gure babes osoa ematea. Herri-tarren sinadurak eta hainbat informe jasotzen ari gara, epaileak jakin behar duelako amak ez duela arduragabekeriaz jokatu bere seme-alabekin, ez dituela babesgabe utzi, ezta inongo tratatu txarrik eman ere. Bono-laguntzak, bestalde, abokatuak eta epailetako gastuak ordaintzeko dira. Adingabearen Interes Gorena gordetzeko eskatzen diogu horretarako ahalmena duen epaileari, ahalik eta azkarren bere seme-alaben Zaintza eta Guraso Ahala itzultzeko ama horri.

Ama bati seme-alabak kentzea baino gauza okerragorik ez dago. Ama bat bere seme-alabengandik bereiztea naturaren aurkako ekintza bat da, eta horren ondorioak konponezinak izan daitezke zentzu guztietan. Instituzionalizatutako praktika horren atzean krisia eragin duen baliabide-falta eta adingabearen kudeaketaren inguruko business irabaziak daudela dio, eta hala erakusten du Consuelo Garcia del Cid Guerra idazle, ikerlari eta aktibista sozialak, “El desmadre de los servicios sociales” liburuan. Adingabearen Interes Gorenagatik egiten dutela diote, baina esaldi horren atzean minaren negozioa ezkututzen da. Gure sistemak seme-alabak beren etxetatik eramanez eta zentroetan sartzen ditu edo harrera-familiei eman. Estatu osoan dozenaka mila familia bizitzen ari diren drama da.

SUPER NANNY DATOR ETXERA

Gure seme-alaben portaerearen erantzuleak gurasoak gara. Seme-alaba horiek izan dituzten gorabeherak gure ardura dira; ados, baina, zer egiten du bakarrik dagoen ama batek bere seme-alaba nerabeen portaera ezin kontrolatu duenean? Batzuek Gizarte Zerbitzuetara jotzen dute.

AMA: “Minbizia diagnostikatu eta gero, nire bikoteak alde egin zuen etxetik. Nire seme-alabak nire ardurapean geratu ziren eta beraien portaera okertu zenean Gizarte Zerbitzuetara jo nuen laguntza eske. Super Nanny antzeko bat etorriko zela esan eta 2018ko apirillean hasi zen udaletxeko hezitzailea gure etxean lanean. Aldi berean, laguntza psikologikoa jaso genuen.

Hezitzaileak gazteak izan dira eta haien lan baldintzak oso prekarioak izaten dira. Horregatik askotan beraien lanak aldatu behar izaten dituzte. Nire etxetik, denbora gutxian lau hezitzaile pasatu dira; horrek seme-alaba desorekatuentzat suposatzen duen nahasmenerekin.

Pandemia dela eta, 2019an eten egiten dira laguntzak eta seme-alaben portaerak okerrera egiten du. Urte horren bukaeran, hasten gara berriro psikologoarekin eta handik gutxira deitzen didate uda-

letxeko Gizarte Zerbitzuetatik esanez nire seme-alabek laguntasun handiagoa beharko dutela. Nire seme-alabentzat ona bada, ados nengoela esan nien. 2019ko urritik aurrera nire kasua Foru Aldundiaren eskuetan geratzen da.

EGOERA ALDATZEN DA

Gizarte-Zerbitzuei laguntza eskatzen diegu eta lagundu beharrean, emakumeen kontrako karga morala hasten da martxan. Desnaturalizazio prozesua. Emakumei min gehien eragiten dien adingabeak kendu eta zentroetara edota pisuetara eramanez dituzte, han hobeto haziko dituzten aitzakiapean, dio Consuelo Gonzalez adituak bere liburuan. Sistemak prozesua normalizatzen du: zu ez zara gai eta hemendik aurrera guk zainduko ditugu seme-alabak. Gizarteak, berriz, estigmatizatu egiten ditu emakumeak: zerbait egingo zuen gaizki emakumeak, umeak kentzeko. Eman diote nahiko laguntza...zer gehiago nahi du ba?

Zer eragin du ekintza bortitza horrek ama den edozein emakumeengan? eta zer eragin du haurraren bere amarengandik banatzeak? Geratu minutu batean testuaren irakurketa eta jarraituz ama horren tokian.

Ama eta seme-alaben arteko lotura guztiak txikitu egiten ditu sistemak egun batetik bestera eta emakumea apurtu egiten du bere barnean. Emakume askok burua galtzen dute edo bere bizitzaz beste egiten dute prozesua gertatzen den bitartean. Borrokatu eta seme-alabak berreskuratu nahi dituztenentzako berriz, hemen hasten da benetako kalbario juridikoa.

AGINDU FORAL BELDURGARRIA IRITSI DA

Gizarte Zerbitzuek adingabe bat “erretiratu” behar dela erabakitzen dutenean, **epaile batek esan gabe izaten da**. Adingabeen Fiskaltzak “a posteriori” sinatzen du, aurrean jartzen dioten txostenaren egiazkotasuna ziurtatu gabe. Berreskuratze dagoen aukera bakarra bide judiziala da. Momentu horretatik aurrera, bi hilabete dituzte amek errekurtsioa jartzeko. Hor hasten da benetako borroka legala eta ez da borroka erraza izango, beraien seme-alabak berreskuratzea.

AMA: “Gipuzkoako Foru Aldundiak duen Txara egoitzara joateko deitu zidaten informarean deboluzioa jasotzera. Lagun batek lagundu zidan eta behin eta berriz eskatu nien arren, ez zioten lagunari nirekin sartzen utzi (ez dituzte gertatzen denaren lekukorik nahi). Agindu Forala entregatu zidaten eta esan zidaten nire seme-alabak hobeto egongo zirela beraiekin. Horrela, deskantsatzeko eta nire gaixotasunetik errekupeatzeko denbora izango nuela. Ez nuen ezer sinatu. Lagunarekin batera, nire kasuari dagokion txosten guztiak eskatu nituen bertan.

Hiru urteko prozesuan, inoiz ez didate txosten bat entregatu. Engainatuta sentitzen naiz.

TXOSTENETAN JARTZEN DUENAREN LABURPENA

Txostenetan, amak kondenatzen dituzte, epailetik pasatu gabe, Giza Eskubide oinarrikoenak urratuz.

AMA: “Txostenak irakurtzerakoan konturatu ginen arrisku-egoerak babesgabetasun egoera bihurtzen direla “de facto”. Eta babesgabetasuna esaten dutenean, esaten ari direna da tratatu

txar psikologiko larria eragin diodala nire seme-alabei, eta horregatik erretiratu didatela nire seme alaben Zaintza (custodia) eta Guraso Ahalmena (Patria potestad). Beraz, ordena jaso eta berehala ama izateari utzi eta umeak entregatu behar ditut.

Etxean txostenak irakurtzerakoan konturatu nintzen Mutrikun bertan jauzi nintzela tranpan. Ezin nuen sinetsi ere egin irakurtzen ari nintzena.

Nire kontrako informeak zioen:

- Elkarreraginean eta afektuan behar psikikoekiko arduragabekeria dudala.
- Behar psikikoekiko arduragabekeria dudala, bai arauetan, bai mugetan eta baita balio moral positiboen transmisioan ere.
- Tratu txar emozionala eragiten diodala seme-alabei.
- Etorkizun hurbilari dagokionez, etorkizuna aurreikusteko ezintasuna, ezegonkortasuna eta segurtasunik eza transmititzen diedala seme-alabei.
- Haien jokabidea kontrolatzeko ezintasuna dudala.

UMEAK ENTREGATZEKO EGUNA HELDU DA

Abokatu batzuk ziurtzat jotzen dute Gizarte-Zerbitzuek diotena egia dela eta ez dute ezer egiten. Baina umeak epaile batek ezer esan gabe eramaten ditu. Zenbait kasutan ikastetxeetan agertzen dira, polizia-autoekin, eta haurrak eramaten dituzte.

AMA: “Agindu Foralean markatzen zuen eguna iritsi zenean, hasieran ez nuen semea entregatu eta alabak etxetik alde egin zuen. Abokatuek aholkatu zidaten hobe dela bila datozenean umea entregatzea; delitua dela semea ez entregatzea. Azkenean, Donostiara lagundu zidaten lagun batzuek eta nire semea entregatu behar izan nuen. Oso basatia da; nire gorputza barrutik odoletan zegoela zirudien, larritasuna, beldurra... erotu egin behar nintzen momentu hartan. Etxera joan eta ez duzu ohetik jaiki nahi. Barrutik apurtuta zaude. Psikologikoki erotuta bezala sentitzen nintzen. Nola heldu naiz ni egoera honetara? Lotsatuta sentitzen naiz. Laguntza eskatzera joan naiz Gizarte Zerbitzuetara eta umeak lapurtu dizkirate!”

UMEEN EGOERA ETXEAN ETA ZENTROAN

BABESGABETASUN hitzean oinarritzen dira. Hitz horren esanahia: Babesik eza, babesik ez duenaren egoera esan nahi du.

AMA: “Egun, Aldundiaren pisuak beteta daudenez, nire seme-alabak Donostiako UBA egoitzan daude. Egunero ekartzen dituzte Mutrikura, beraien ikasketekin jarraitzeko, baina amesgaiztoa hasi denetik, gutxitan iritsi dira garaiz ikastetxera. Mutrikura etortzen dira egunero baina debekatuta dut haiekin hitz egitea. Hasieran Donostian ikusten nituen seme-alabak astean behin ordu ta erdiz. Orain Donostiara joaten naiz alaba ikustera eta semea Mutrikun ikusten dut taberna bateko terrazan. Ez digute etxera joaten

uzten. Egoera ezin jasan eta alabak zentrotik ihes egin du bi aldiz eta gaur egun desagertuta dago. Hau ikusita, bere anaiak ere alde egin du zentrotik, eta tren geltokian atzeman dute, etxera bidean.”

Hitz hauekin deskribatzen du Consuelo Garciak zentroetako umeen egoera:

Tutoretzapeko adingabeen etorkizuna ez da hobe: haien bizitza zeharo aldatzen da. Psikologikoki erabat suntsitzen dira. kasu askotan oso eskola-porrot handiari egin behar diote aurre. Batzuk era guztietako abusuen biktimak izan daitezke. Ume horietako askok ihes egin eta kalean amaitzen dute eta ez dira haien bila hasten. Hemezortzi urte betetzen dituztenean, adingabeak izateari eta negozioari uzten diotenean, askatu egiten dituzte eta kale gorrian utzi. Izan ere, umeak negozio bihurtu dira. Adingabearen Interes Gorena deritzona bere kudeaketaren etekin ekonomikoaren mende dago. Gizarte-Zerbitzuak Autonomia-Erkidegoei transferituta daude, eta haiek zerbitzuak pribatizatzen dituzte.

Datu bat: tutoretzapeko haur bakoitzak hilean 4.000 euro suposatzen du kudeatzailearentzat. Zentroak, elkarguneak, harrera-familiak, ikastaroak... denak balio du kutxa egiteko. Orduan, funtzionarioak ez diren langileak, elkargokidekoak ez diren psikologoak eta errentagarritasun handiena duten “espezialistak” aurkitzen dituzte umeak artatzeko.

Krisiaren ondorioz, kasuen gorakada handia antzeman dugu. Ditugun kasuen %90 ekonomikoki egoera zaurgarrian dauden familiak dira eta baita genero-indarkeriaren biktimak; edo, gure emakumearen kasuan, bakarrik eta gaixorik dauden emakumeak.

Gizarte-Zerbitzuei laguntza eskatzera doazenean, lagundu beharrean, adingabeak kentzen dizkiete. Pobrezia ezkutatzen ari dira seme-alabak gurasoengandik aldenduz.

Etxegabetutako familien kasuan, inork hartzen ez baditu, 24 ordutan seme-alabak kentzen dizkiete, salatu dutenez.

Amak depresio-prozesu larrietan sartzen dira. Sistema berak desorekatzen ditu erabat eta azkenean, seme-alabengandik banatu dituzten ama guztiak “emozionalki ezegonkorak” direla esaten da.

Arantza Garagartza Lekube, Arantza Lasarte Uranga, Garbiñe Garagarza Lekube, Arrate Uranga Mendizabal eta Estibaliz Urizar Maiztegi.
(Emakume Askeak)

20€KO
BONO-LAGUNTZA HONEKIN
BIOLENTZIA
INSTITUZIONALA
JASATEN ARI DEN EMAKUME
BATI ABOKATUA ORDAINTZEN
LAGUNTZEN ARI NAIZ

بهذه الـ 20 يورو أساعد في دفع
أتعاب محامي امرأة تعاني من
عنف مؤسسي

Zkia.: 065

Emakume Askeak

OSASUN ARRETA EUSKARAZ

Osakidetzak kanpaina bat abiarazi du herritarrek osasun-arreta zein hizkuntzatan jaso nahi duten erregistra dezaten. Hemen informazioa: <https://www.osakidetza.euskadi.eus/osakidetza-eus/-/euskararen-erabilera/>

UEMAren aldetik, udalerri euskaldunetako herritarrek osasun-arreta euskaraz jaso nahi dutela adieraztera animatu nahi dira. Herritar are eta gehiagok hala eskatuz gero, orduan eta indar handiagoa izango baitugu hizkuntza-eskubideak bermatzeko, osasun-langile euskaldunak behar ditugula eskatzeko.

Horregatik, UEMAK, bere aldetik, herritarrek euskararen aldeko hautua egin dezaten sustatzeko komunikazio ekimen propioa abiatu du. Horrela, sare sozialetan mezu hori zabalduko dugu erantsitako irudia baliatuz.

Mutrikuri dagokionez, une honetan, osasun zentroari lotuta ditugun datuak honakoak dira:

Herritarrek	5.100	%100
Hizkuntza hautatu gabe	830	%16
Hizkuntza hautatuta	4.270	%84
Euskaraz	3.424	%80
Gaztelera	846	%20

(<https://labur.eus/OsakidetzanEuskaraz>)

Ikusi daitekeenez, oraindik ere 830 herritar falta dira erregistratzeko. Hurrengoan osasun sisteman euskaraz hartu gaitzaten, erakutsi dezagun zenbat garen medikuarenera joan eta euskaraz atendituak izan nahi dugunok.

GAZTEAK MENDIZALETZEN

Martxoaren 12an Gipuzkoako Eskolarteko Jokuen barruan, Donostian, Irunen, Zestoan eta Urretxun egin zuten bezala, antolatutako ibilbide neurtuak burutu zituzten Mutrikuko mendietan zehar Burumendi Mendi Elkartekideek prestatutako 7 eta 10 kilometroko bi ibilbideetan zehar. Herriko gazteekin batera, Gipuzkoako herrietatik etorritako 174 gaztek, 73 gurasok eta Burumendiko 15 kidek hartu zuten parte eta, mendi ibilbideaz gozatu ez ezik, ibilbidean txertatuta zegoen Talaixan geldidunea eginda, mutrikuarren eta itsasoaren arteko harremanaren kontuak ere jaso zituzten.

Ibilbide neurtuen helburua mendian azkar ibiltzea baino ibilbidea erregulartasunez burutzea da, probak irauten duen bi-hiru orduetan inguruneaz eta taldekideen konpainiaz gozatuz. Mutrikuko martxan, gainera, Burumendi elkartekideek emandako azalpenak jasotzeko aukera izan zuten bertaraino heldutakoek, eta Mutrikutik paisaia ederrez gain historiaren zati bat ere eraman zuten.

Jose Mª Altzibar etorbidea 1
Tel. 943 60 31 54 - alazne.optika@gmail.com

ASTIGARRAGA ANAIAK, S.L.U

ERAIKETAK

Tel.: 943 60 40 86 / 667 411 938

e-mail: astigarragamutriku@outlook.es

Txurruka Tteak., 28 beheka - 20830 Mutriku (Gipuzkoa)

Nire amaren maleta

“Transmititzeko idazten baitugu, terapia gisa, sufrimendu gisa, armak baztertzeko idazten baitugu”

Hitz horiekin ematen dio hasiera **Christine Martínez-Médale** bere lehen liburuari. Saturrarango kartzelan bere amak bizi izandako lazturak kontatzen ditu liburu honetan. Madrilgo Ventas kartzelatik urtebeteko semearekin batera Mutrikura bidali zuten, eta, tamalez, Saturrango kartzelan hamasei hilabete bete zituenean semea gaixotu-eta, gehiago ez zuen ikusi.

Concepción Illera Olivares (1915) zuen izena bere amak, eta aitak Jose Martínez de Velasco. Christinek, garai haietan gurasoek jasan zutena nahi izan du transmititu liburu honen bitartez; *“La maleta de mi madre”*, eta, memoria historikoa jasotzearen aldeko pausoa eman du. Liburuaren aurkezpena martxoaren 28an egingo du Zabielen, hitzaldi aretoan arratsaldeko 19:00tan. Bertara, Mutrikuko Saturrararen Memoria Historikoa Elkarteak egin dio gonbitea.

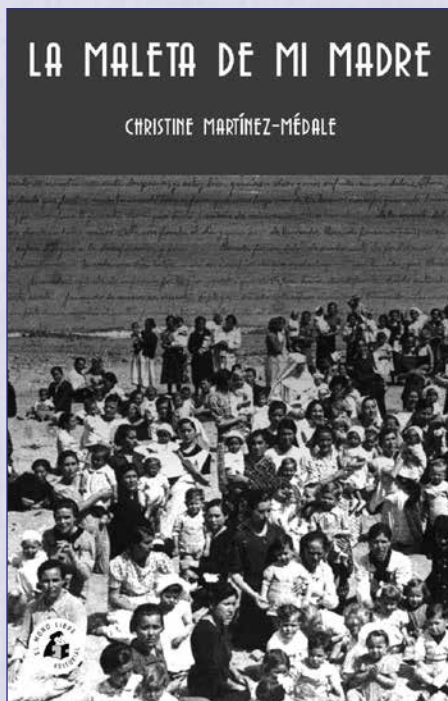
Christine Martínez-Médale espainiar errepublikar erbesteratuen alaba da. 1949an jaio zen Casablancon (Maroko). 1967an Toulouera (Frantzia) joan ziren bizitzera. Demokraziarekin batera Espainiara bueltatu ziren bere gurasoak, ordea, Christine Toulousen gelditu zen. Hala eta guztiz, espainiar errepublikarren memoria berreskuratzeko lanean hasi zen; bereziki Frantzian, kontzentrazio eremuetan sartu zituztenen eta ihesi joan zirenen memoria jasotzen.

Idazleak badu zer kontatu liburu honetan, bere gurasoek frankismoaren eta gerra zibilaren ondoren jasan behar izan baitzuten gogorki.

Josek, 1936ko uztailaren 18ko estatu kolpea eman zenean, errepublikar ejerzitoan eman zuen izena sargentu gisa. Eta Concepciónek, frentean miliziana gisa. 1939ko apirilaren 1ean gerra bukatu ondoren errepresio garaia okerragoa

izan zen beraientzat. Concepciónek bi urteko seme txikia senarraren gurasoen etxean utzi behar izan zuen, bera bigarren semearen esperoan zegoela. Beldur zen; norbaitek salatuko zuen beldur. Eta, erabakia hartu beharrean aurkitu zen. 1939ko apirilaren 21eko gau hartan eraman zuten Concepción bere bi ahizpekin batera: Paz eta Isabel. Kamioi zahar batean beste hainbat emakumerekin batera sartu eta Ventaseko kartzelara eraman zituzten. Handik aurrera, umilazio, irainak, zigorrak eta torturak jasan zituzten hiru emakumeak Ventaseko kartzelan. Eta, izugarrikeria guztiaren erdian jaio zen bere bigarren semea, Antonio. 1939ko maiatzaren 17an jaio zen. Bere izeben eta amaren ondoan urtea bete zuen Antoñitok lau pareten artean. Ez zuen haurrak askatasunik ezagutu. Hala ere, zigorrak gogorrena heltzear zegoen, laister banatuko baitzituzten maite zutenengandik. 1940ko ekainaren 24an, Concepción eta bere semea Saturrango kartzelara bidali zituzten, familiarengandik urrun. Hemen hasiko da familiaren kalbarioa edo gurutz-bidea; Antoñito Saturrango kartzelan hil ote zen, edo mojek lapurtutako beste haur bat gehiago izan zitekeen beldurrez.

Concepciónek sekula ez zuen bere haurraren gorpua hilik ikusi, eta, zahartzaroa heldu zitzaionean, bere alaba Christini kontatu zion barnean zeraman sekretu pisutsua; maleta zahar batean zituen dokumentu zaharrak gordeta. Handik aurrerako guztia, bilaketa lan guztia Christinek kontatuko digu martxoaren 28an. Mutrikun, Saturrararen gertatutako historia lazarria eta hunkigarria entzuteko aukera izango dugu; ez ditzagun ahaztu, eta memorian gorde ditzagun bertan egon ziren emakume eta haur guztiak.

Kalbaixo
JATETXEA

Laranga Auzoa
Tel. 943 60 32 56
kalbaixo@gmail.com
MUTRIKU - Gipuzkoa

LEA-ARTIBAI
Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20

ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960
Mug: 659 879 268

Samikollako parkean berrikuntzak

Bizikletari eragiten ari zen emakume batek honela jakin ei zuen ariketa fisikoak egiteko jarri dituzten tramankulu- luen berri:

- Amona! Samikollako parkea haunditxu ein deue, zuentzako gauzak ipinita. Zuek, jakina, ezin zeate txirrista eta dindanduetan ibili, eta orain, bankuan jarrita ere ikusi diet andre batzuei pedalak mugitzen.

Eta zer iruditzen zaizue?

Ez da ideia txarra. Denek esaten digute komeni zaigula mugitzea eta gimnasia egitea, baina etxe zuloan ez dugu gogo handirik izaten horretarako, hemen, oster, itsasoari begira eta eguraldi ona izanik gustua ematen du gorputza apur bat mugitzea, hori bai, izerdi askorik bota gabe, ez zaigu komeni-eta.

Baina aditu izan dugu marmarraren bat edo beste...

Horretarako gauden gu: akatsak topatzeko. Hasieran, inguruan ibiltzea ere kosta egiten zitzaigun jarri zuten lurzoruarekin, noiz estropozu egingo beldurrez beti, baina zuloak lurrez bete zituzten, eta diote belarra hasiko omen dela. Horrela egoki geldituko dela uste dugu. Hala ere, tramankulu bakoitzaren inguruan jarri duten legar edo harri-txintxorrak, uste dugu kalte gehiago egiten dutela lagundu baino; zoru gogorra balitz hobeto ibiliko ginatke.

Zerbait gehiago ere eskatuko zenukete zuek?

Horretan gera ba gu fenomenoak! Ondo eskribitzen jakingo bagenu, karta eder asko egingo genituzke udal- letxera. Ondo gogoratzen gaitun Pili "Katxok", Jaunak zeruan dezala, nola, berak zeukan grazia harekin, kontatzen zuen: goizean Goiko Plazan kafesnea hartzen, eta zein dotoreziarekin ematen zuten herriari buruzko esplikazioak turismo bulegokoak; arratsaldean Samikollara etorri eta bankuan jartzeko ere ondo begiratu behar oholen brintzak galtzerdiak ez hondatzeko, eta komunera joan eta "a pultso" egin behar eginbeharrekoak. Baina jarritako tramankuluaz ari garenez ikastarotxo bat ematea ere ez legoke gaizki: besoak bueltaka ibili nintzen aurreko baten, eta hurrengo egunean sorbaldako minez; agian, ez dudalako ondo egiten.

Hala ere, badago akats itzel bat. Giharrak mugitzeko omen dira traste hauek guztiak, baina gure gihar garrantzikoena mingaina da, eta hankak mugitzen ari garen bitartean norekin berriketan egin? Derrigor behar dugu beste bizikleta bat bestearen ondoan, eta, orduan, gim-

nasia konpletoa egingo genuke, baita denbora luzeagoan jardun ere.

Hau Kalaputxin aterako dugu. Besterik esateko?

Horretara jarrita esan, listuak ez garela, baina tentelak ere ez, eta bozketak lau urtean behin egin beharrean, sei hilabetea behin egingo balira, gehiago gogoratuko zirela gurekin. Horra, esanda.

Torrealdia

AHOLKULARITZA LIDERRA, TOKIKO ARIMAREKIN

ZERGA, LAN ETA KONTABILITATE
AHOLKULARITZA

www.torrealdia.es

ONDARROA - 94 683 29 75
ERMUA - 94 317 64 35
Eta beste herri batzuetan.

Torrealdia
entzuten

Badator **IRRI EGUNA**

Kaixo Txantxangorrixok! Hamen gatz aspaldiko partez egun haundia izango dan **IRRI EGUNA**ren berri ematera! Egun hau apirilaren 22xan izango da, eta egun guztiko egitaraua antolatu degu.

20 urtian Txantxangorri herriko txiki eta gaztetxuen ametsak bete nahian ibili da. Hegaldi luze hontan hainbat barre, lagun, bizipen, abentura, dantzaldi eta txorakeri bizi izan ditxugu. Tamalez, pandemia zala ta, ezin izan zoen bere 20. urteurrena herrikuekin batera ospatu, beraz, aurrean geuria dan Irri Eguna burutuko degu. Urte hauetan zihar hainbat txantxangorri txiki ibili dira gogor lanian eta era berian sortutakuaz gozatzen, beraz, egun honek zuetako bakoitza eskertzia ere eukiko deu helburutzat, Txantxangorri Aisialdi Taldia bizirik mantendu dezuelako. Udako hegaldian lehenengo astinduak eman aurretik motorrak berotzen hasiko gera egun honen bitxartez.

Eguna indarrez hasteko, goizian haurrentzat zuzendutako hainbat ekintza izango ditxugu. Egunarekin jarraituz, Goiko Plazan batu eta Mutrikuko kalia alaitxasunez beteko ditxugu. Ondoren, izandako eta gaur egun diran begiralienezako bazkari herrikoiaz gozatuko degu (izena emateko datak aurrera-

go zabalduko deguz, egon adi!). Arratsaldian, Haur Hezkuntzako umiei zuzenduta, sorpresatxo bat egongo da, eta Lehen Hezkuntzako haurrak, euren ikuskizunak plazaratzeko aukeria izango deue. Egunari amaiera eder bat emateko gerrixak astinduko ditxugu herriko plazan!

Bestalde, apirilaren 21ian eta egun hontan Zabel Kultur Etxian aukeria izango dezue Txantxangorriko ibilbidia batzen deuen erakusketa eta dokumentala ikusteko! Honekin lotuta, adierazi biharra dakagu, zuek dakazuen Txantxangorriko argazkiren bat erakusketan jartzeko aukeria ere egongo dala, aurrez argazkiza txantxangorriak@gmail.com helbidera bixalduz apirilaren 17xa baiño lehen. Hontaz gaiti, Txantxangorri bere dendatxua jarriko deu plazan.

Egun hau danontzat dalako eta Txantxangorri danok osatzen degulako, bakoitzak bere aletxua ipinitxa **IRRI EGUNA** merezi bezela ospatuko degu! Danon artian egingo degu Txantxangorri bizirik mantentzia! Hego horrek astindu eta jarraitu zeuen ametsak betetzen!

IRRI IRRI TXANTXANGORRI !

ELGOIBAR - DEBA

optika audio

RPS 183/12

DEBA, Ostolaza 7 - Tel. 943 19 21 92

ELGOIBAR, San Frantzisko 21 - Tel. 943740359

ospakizunak, bazkariak, bataioak, eguneko menua...

SAN JUAN JATETXEA

Mutriku-Deba errepidea, Laranga auzoa

Tel.: 943603167 (jatetxekoa)

Herriarrendandik jasotzen dugun babesa haundia da

Aitorrek 3 urte zituenean jaso zuten Almikek eta Josebak gaixotasunaren diagnostikoa: Angelman Sindromea. Aurten 14 urte beteko ditu Aitorrek eta bere berri jakin nahi izan du Kalaputxik. Almike eta Josebarekin elkartu gara hontaz eta hartaz hitz egiteko.

Ordutik honako aldaketak handiak izango ziren, bada...

Joseba: Ume denak bezala, Aitor hazi egin da eta era berean bere beharrak ere aldatu egin dira. Zaila egiten zaigu Aitorren berezitasunei buruz hitz egitea, guretzat ez direlako berezitasunak, normaltasunez hartzen dugu, bere beharrak ditu eta onartu egiten ditugu.

Almike: Aldaketa handiak izan ditu, baina askotan ez naiz kontziente eguneroko jardunean, ohitu egin naiz, baina kanpotik ezberdin ikusiko da... Komunikazio aldetik zailtasun handiak zituen umea zen Aitor, jarrera aldetik, fisiko aldetik menpekotasun handia zuena. Hori guztia lantzen saiatu gara lehen egunetik, arloz arlo eta bere erritmoa errespetatuz. Neketsua zen, lurrera botatzen zuen bere burua, ez zekien leku baten gelditu egoten. Orain beste behar batzuk ditu, nerabe baten beharrak.

Joseba: Tamainaz mutil handia da, pisua du eta zailagoa da kudeatzen.

Almike: Umea zenean lurretik altxatu egiten genuen baina ikusi genuen iritsiko zela une bat ezin izango genukeena besotik heldu eta altxatu. Gaur da eguna lurrean badago bere denbora hartuta bere kabuz jeikitzen dela, baina hori ere ikasketa baten ondorioa izan da. Gure prozesu honetan denak du bere zentzua eta bere helburua. Neke handia sortzen du, 24 orduz zaintzen, neurtzen, erabakitzen... gaudelako, profesionalak bilakatzeraino.

Ikastea beste erremediorik...

Joseba: Diagnostikoaren berri izan eta berehala Angelman Elkartearekin jarri ginen harremanetan. Guretzat helduleku garrantzitsua izan da. Bere babesean ezagutu ditugu gure egoeran edo antzekoan dauden beste hainbat familia. Elkartean badira gu baino askoz lehenagoko esperientziak eta oso lagungarriak dira bidean. Gure ikasketa ez da sekula bukatzen.

Almike: Sutsua eta buru gogorra naiz, Aitor ere ni modukoa da eta arlo askotan aurrera egin du buru gogorra delako, bidean zailtasunak topatzen baditu, saiatuko da horiek gainditzeko. Argi izan genuen lehenengo unetik ezin izango ginela Aitorrek behar

<https://angelman-asa.org/>

asa
asociación
del síndrome
de angelman

zituen profesional guztietara astero-astero joan, hori ordaintzeko dirurik ez baitago. Bestalde, denbora izan da gure alde jarri dena, argi izan dugu gu geu izan behar ginela gaixotasunaren aurrean ahalgunduzko behar genuenak. Beste seme bat izateaz gain negozio bat ere bagenuen, ezin genuen pasa astea hara eta hona kontsultatik kontsultara. Nik ikastaro trinkoak egiten nituen bitartean Josebak beste guztia egin behar zuen. Profesionalak hor daude zailtzak argitzeko baina bidea gurasook egin behar dugu.

MUTRIKUKO TANATORIOA

Albia
EHORZKETA ZERBITZUAK

Iriagirre z/g

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

ARRIETA
AUTOZERBITZUA

Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

Joseba: Diagnostikoa jakiten duzunean errusiar mendian bezala zabiltza, gora eta behera. Uste duzu zenbat eta profesional gehiagotara eraman hobeto izango dela umearentzat. Fase horretan pentsatzen duzu, baita, parkean beste umeekin egon behar dela, kalean ibili... "Profesional" onenak gurasoek izan behar dute. Profesionalen erreferentziak, aholkuak eta pautak jarraituta gurasoek gara horiek landu behar ditugunak.

Elkarteak baditu profesionalak...

Joseba: Nominan ez dago halakorik, baina babesa ematen du fisioarenera, psikologoarenera, logopedarenera edo abokatuarenera joateko. Babesa diogunean esan nahi da elkarteak saio batzuk ordaintzen dituela eta hortik aurrerakoak, berri, gurasoek. On-line egiteko ikastaroak eta saioak ere badaude.

Almike: Formakuntza ikastaroak ere eskaintzen dituzte, garestiak dira, elkarteak erdia ordaintzen du eta beste erdia familiak.

Joseba: Argi ikusten dugu familia ondo badago umea ere ondo egongo dela. Gurasoak estresatuta badaude eramango duzu umea hamaika terapietara baina ez da ondo egongo.

Almike: Une honetan arazorik handiena, zailena jarrera da. Komunikatzeko duen arazoez jarrera desegokiak izatera eramaten dute, eta garaiz ez badira lantzen okerrera egiten dute.

Egoera horren aurrean zein jarrera izan beharko genuke...

Almike: Nik ulertzen dut beste pertsonen ezjakintasuna, beldurra

eta abarrak, baina gure egunerokoan ezagutzen ez ditugun hamaika egoera ematen dira eta baditugu estrategiak aurrera egiteko. Gure semea eta berearen antzeko egoeran dauden beste hainbeste ikusezin bilakatzen dira askorentzat. Gizarteari eskatzen diot zintzotasuna, errespetua, pazientzia eta gogoia, minutu bat eskaintzeko zailtasunak dituztenei.

Joseba: Era berean, esan, Mutriku bezalako herri txiki batean bizitzeak abantaila asko dituela. Denek ezagutzen dute Aitor eta jendeak normaltasunez hartzen du parkean, badago "normaltasun" bat. Hiri batean bizi denak enpatia eta harreman horren falta somatzen du, baina hori ez da gure egoera, zorionez.

Almike: Gizarteak aukera eman behar dio, baina dagoen egoeran dagoelako ez da "dena libre", mugak eta arauak jarri behar zaizkio, guk hala egin diogu beti. Aitorrek ez du hitz egiten, tablet baten bidez komunikatzen da. Tableteko irudien bidez komunikatzen da. Guztion erritmoak ezberdinak dira, batzuek beste batzuek baino denbora gehiago behar dute, eta Aitorrek bere erritmoa du. Une honetan ez da autonomia, baina horretan ari gara, bere autonomia lantzen. Noizean behin herriko taberna batera joaten gara eta bera joaten da ura eskatzera. Bere denbora behar du horretarako. Nahiko nuke herriko beste edozein lekutan ere zerbait eskatzera animatzen bada jendeak denbora eskeintzea, ematen diguten arreta eta denbora ordainezinak direlako Aitorrentzat.

Herri honek erakutsi digun hurbiltasuna asko eskertzen da eta Aitorren mesederako ere badela uste dugu.

APALLU ITURGINTZA

Telf.: 600 316 381 - 943 02 98 61
San Agustín, 3 - Mutriku

apallu@apallu.es

www.apallu.es

Camping
Galdona

JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria

Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

Usaiñak

Mutrikun barruna (I)

Bost dira daukaguzen zentzumenak, baiña danetatik usaiña degu zaharrena, primitibuen eta irrazionalena. Lotura zuzena ei dauka garun emozionalarekin. Usaiñak umetako akorduak ekar-tzen diguz, eta toki, pertsona eta esperientzia jakiñak berritzen diguz. Sudurrak eruango gaitxu, beraz, paseotxo hontan, itsas ondotik baserrira.

Tipo askotako usaiñak doz: gogorrak, goxuak, fiñak, eska-sak... Mutrikuko usaiñak berez ez dira asko aldatu, baiña bai euren intensidadia. Lehen, usain txarrak ezin zeikezen disimu-latu hain errez, eta dana zan gordiñagua, errerealagua. Produktu kimikuek ere askoz gitxiago ziran.

Itsas aldian

Ez daukadaz ahaztutzeko, itsasbeheran, haitzetako algek lagatzen zeuen usain ederra; ezta moillako sarien usain haura ere, kresalarena, arrain ustelena. "Itsaso" hitza entzun eta kolpian horrek dira lehelen etortzen zatezenak. Dana dala, baziran usain gehixago ere, galipotarena konparaziotarako. Baiña horrek illu-naguak dira, ezkutuaguak.

Portuan odoldi usaiña ere bazan, eguzkixak harri gaiñeko odoldixa jo eta usteldu egitxen zan. Baiña haura, askoren esane-tan, usaiña baiño gehixago *antza* zan. Euskaldun batzuek *hatsa* edo *kiratsa* esaten dixue usain txarrari, baiña Mutrikun mende-baldeko hitz zaharra erabiltzen degu: *antz(a)*.

Ez da atsegiña arrain-antza. Ondo garbitxu ezian gaitza da usain gogor hori kentzia. 1834an Mutrikuko Arrantzalienen kofra-dixak 4 errial eta 20 marabedi pagatu zitxuan, zetarako eta "*por limpiar la basura y tripas de atun que olian en el muelle*". Baiña moillan bakarrik ez, barkuetan ere ondo-ondo garbitxu bihar zan kubiertia; hortarako, lanbasa eta zepillua dantzan jarri bihar.

Umiak Intxirrira juaten ziranian igarixan ikastera, askotan, ura gorri-gorri topatzen zeuen. Jose Billanteren fabrikako atun-

-buruen odola zan. Umiak ume ziranez bildurrik ez, eta uretara. Banan-banan galdetu biharko litzakie, usaiña edo antza ete zauan han.

Bada itsasoko txori bat odol hori gustoko doana: *plaktxa*. Antza botatzen deu txori horrek, usain eskasa. Arrantzaliek bazakixen plakatz-bandadia bistau ezkeru eguraldi txarrak zato-zena. Barkuei segika juaten ziran, enbarkautako atuna garbitxu-takuan itsasora botatako odol eta arrain zatixen atzetik.

Kañuko zikiñak

Jela-fabrika inguruan depuradoria jarri arte portura ertetzen zeuen kañuetako ur zikiñek. Erteera nagusixa Txanbeleneko etxe aldamenian zauan. Bajamarrian, jakiña, sekulako antza egoten zan portuan, batez ere eguzkixak gogor jotzen zoanian. Sikutia zauanian, hillabete eurixa egin gabe esaterako, kaleko kañue-tako usain gogorra somatzen zan. Holakuetan, euri-zaparradia botatzen zoanian pozik jartzen ziran mutrikuarrak: "*beno, txo!, bota deu kañua garbitzeko bada ere!*".

1914. urtian Udalak Madalena auzoko Zabalabekua base-rriko jabiari eskatu zion etxeko ur zikiñak kañuetara sartzeko, "*introduzca al caño las aguas sucias, en vez de dar salida por la cuneta, por el mal olor que producen dichas aguas, sobre todo en epoca de calores*". 1928ko urrixan, berriz, beste hau agertu zan prentsan (Argia): "*Ederki. Otel aundiko erreka gaiñetik itxi dute, onela an egoten zan usai txarra kendurik*".

Gustua ere sudurretik

Portu barruko espezieak ur zikiñetan bizi ziran: kañuko urak, barkuek botatako gasoliña eta olixo zikiñak... Dana botatzen zan uretara. Han harrapatutako arraiñak, muskilluak, lapak-eta sukaldera eruan ezkeru *tejua* eukitzen zeuen: petrolio eta zikin gustua.

Tejua hitza erderazko "dejo" hitzetik dator, eta azken hori "dejar" aditzetik. Erderaz gustu kontuetarako erabiltzen da, baiña Mutrikun *tejua* usaiñarekin ere lotzen da.

Koronabirusa zala-eta usain faltan izan ziran batzuk, eta ez zixuen gustorik hartzen jatekuari. Honezkero konturatuta goz sudurra itxitxa daukagunian, jatekuari ez dixaula gustua bihar dan bezela hartzen.

Sasoi baten ganauei jaten emateko, soluan, frantses bedarra, alpapia eta pagotxa ereitxen ziran; eginkizun hortarako, bazan beste landara bat: *aillurbia*. Baiña arazo bat zakan bedar horrek: ganauen esniari eta okeliari gustua eta usaiña ematen zion, *tejua*. Batzuei gustatu egitxen zakuen, baiña gehixenei ez. Hori dala-eta, baserritxarrak poliki-poliki aillurbia baztertzen juan ziran. "*Esniak ere aillurbe usaiña ta guk ez gendun nahi izaten haura eta «aitxa –esaten giñon– ez eman behi bati hau, zea pentsu hau»*".

Usain txarrak

Badira usain onak eta txarrak, baiña batzuetan kontuak ez dira hain garbixak, eta ez gera ados jartzen zein dan txarra eta zein ona. Ziloko bedarraren usaiña, esaterako, mutrikuar batzuentzat ez zan batere txarra. Gaiñera, urte askuan usain jakin batekin kontaktuan egon ezkeru gure sudurrak ez deu kon-tuan hartzen. Edozela ere, guazen usain eskasen billa:

Algak, Saturrarango plaian bajamarrian

Sasoi baten Mijoko *antz-fabrika*n arrain iriñak egitxen ziran. Eta izenak berak esaten doan bezala antza egoten zan bertan. Segun ze haizek jotzen zoan herriraiño allegatu zeiken hango usaiña, hango antza.

Esniak berez usain gozua dauka, baiña norabaitx esnetara amiltzen bada eta garbitzen ez bada, egun batzuetara, aguantau eziñeko antza geratzen da. Batzuetan etxeko esnia galdu egitxen zan, mamindu, eta min usaiña hartzen zoan. Haura ere ez zan gozua.

Ardaua ere galdu egin zeiken, *binagrau* edo ozpindu. Usaiñak berak salatzen zoan. Arda kontuak dirala-eta, sasoi baten esaera hau ibiltzen zan Mutrikun: "*barrika txarrak, usain onik ez*". Iñioz edo behin ardauak zaragixaren usaiña hartzen zoan, pikiarena; hori gertatu ezker arda merkiagua izaten zan. 1852. urtekua da Mutrikuko aipamen hau, "*que el vino que tenga olor a pez se haya de vender dos cuartos mas barato cada azumbre*".

Errekako ura korrientia da, dabillena, baiña toki batzuetan *ur geldixak* egoten ziran. Ur hari *ur-ustela* esaten zake, eta usain txarra eukitzen deu. Animalixek gustora edaten deue ur hori, baiña kalte egitxen dixue eta gibela izorratu. Ur korrientia bihar deu, bai animalixak, bai pertsonak. Esaeria do Mutrikun: "*Agua corriente no mata a la gente*".

Gorputzak ere, tarteka, batere gozuak ez diran usaiñak botatzen ditxu: ezagunena *putza*, puzkar ixilla eta usain txarrekoa. Baiña bada beste bat ere: *aho-lurruna*. Ahoko usain txarra ('mal aliento') edarixaren ajiak sortu leike edo enpatxuak, baiña pertsona batzuek berezkua dakae *aho-lurruna*. Ezkondutako andra-gizonek alkarrengandik apartatzeko libertadia eukitzen zeuen bixetako batek *aho-lurruna* euki ezker. Hori ei zan Mutrikuko ohitxueria.

Aho-lurruna

Ke usaiña

Ke usaiña ez da atsegiña. Hasiera baten Debako trena ikatzarekin zabillen, baiña laster hasi ziran hango eta hemengo trenak argi-indarrez ibiltzen; 1924an haxe idatzi zoan mutrikuar batek Argia astekarixan: "*askoz garbiagoa da tximisburdia suburbia baño. ¡Ta gañera ke arek ematen ditun lanakin! Sugur zuloetatik ezin ke usaina aterarik amaika aldiz egon izan gera*".

Etxe danetan tximinixa zauan sasoi baten, eta lantzian behin sugarrak tximinixan gora egin eta, bazter baten, *su gordia* geratzen zan, lanian, ixil-ixilik. Arriskutsua izaten zan haura, eta *ke-erre antza* izaten zan abixua. Antz hari esker topatu zeiken su gorde haura eta atzen; ez bazan atzetzen, haiziarekin-edo, sua bizitxu egin zeiken eta etxia erre.

Usain onak

Karia eta lejia garbi usaiñarekin lotzen ziran: lehelengua paretak-eta zuritzeko erabiltzen zan eta bigarrena desifektatzeko. Baiña, baziran usain ederraguak. Hamen batzuk:

Ganbaran, esaterako, zabal-zabal jartzen ziran sagarrek-eta primerako usaiña eukitzen zeuen heldutakuan, *umau-usaiña*.

Usain gozoko landarak eta lorak ere baziran: albakia, haitz-krabeliña, organua, larrosia, Ama Birjiñaren atzamarrak... Azken horrek ez dauka usain haundirik baiña, nire gustorako,

ezin ederragua da usaiña. Haren punta gozuak txupatzen zitxuen sasoi bateko umiek. Erliek ere estimu haundixa dixue lora eder horri.

Mutrikuko baserri gitxitxan dago boskotxa edo errudia. Aspaldi baserri gehixenetan zauan landara usaintsu hori. Don Inazio medikuari asko gustatzen zakon landara horren usaiña eta pasiatzen Mijo aldera juaten zanian adartxo bat kentzen zion baserri aldamenko boskotxen bati, eta alkondarako poltsikuan gordetzen zoan, haren usaiña hartziarren.

Sasoi baten lixibia egitxen zanian, lixiba-ontzixa tela edo oihal zuri batekin tapatzen zan eta gaiñian sutako hautsa botatzen zan, baitxa erramu-ostuak ere, usain ona emateko. Erramu usaiña ere garbitxasunarekin lotzen zan. Katarrua osatzeko gaur egun batzuek eukalptuaren lurruna hartzen degu, itxura danez, sasoi baten erramu-lurrinak hartzen ziran.

Animalixak eta usaiña

Baserriko kortan akerra eukitzia komeni zan. Esaeria zan akerra euki ezker ez zakuela gaixorik etorriko bertako ganauei. Akerrak usain gogorra dauka, bere buruai txiza egitxen ei dio ahuntzak erakartzeko. Irail edo garoiletik aurrera usain haundixua eukitzen deu akerrak emia hartzeko.

Aurreko baten esan gendun bezela, txakur-korotza zabaltzen zakuen fruta-arbolei ardixek arbolan azalik ez jateko. Baratza bazterretan ere beste horrenbeste egitxen zan, ardirik ez inguratzeko. Usain haura somatu eta hanka egitxen zeuen.

Mamoruak uxatzeko usaiñak ere baziran. Gari-kutxan kokorik ez azaltzeko intxaur ostuak sartzen ziran tartian, eta astamendiarekin eskobak egitxen ziran ardi edo arkakosuen kontra. Mamoruak uxatu eta usain ederra laga, bi lan batera.

Usaiñak ezkututzen

Usain txarrak ezkutatzeko usain gozoko bedarrak erabiltzen ziran sarritxan. Hiru adibide:

1) Erromerixetan, desodorantia asmatu arretik, Mutrikuko andrazko batzuek *titi-bedarra* erabiltzen zeuen. Gehixenok bedar horri *hierbaluisa* esaten dixau. Bedar usaintsu hori titixen arteko erretenian sartzen zeuen usain ona eukitzeko. Hortik izena. Beste batzuek albakia ere erabiltzen zeuen zeregin hortarako. Edozela ere, izerdi usaiña baiño ederraguak ziran bi landara horrek.

Titi-bedarra

2) Arrain batzuei ozpiña edo limoia botatzeko ohitxueraren jatorrixa, itxura danez, sasoi baten izozkaillurik ez egotia da. Kostatik urruti zoken herrixetara eramaten ziranian ez ziran oso fresko ailegatzen, eta, jakiña, zapore eta usaiñ harek zela edo hala ezkutatu egin bihar.

3) *Domusantu lorak* esaten zakue Mutrikun krisantemuei. Kanposatura eruaten ziran egun seiñalatu horretan. Jatorrixan, lora harek zeregin jakiña zakan: hildakuen usaiña tapatzia. Azkenerako ohitxueria bihurtu zan.

Ezberdintasunek aberastu, errespetuak batzen gaitu

"Oso ausarta izan behar da emigratzeko. Ez da edonor ausartzen ezezagunerantz abiatzen."

(Isabel Allende)

Nola hartu zintuen Mutrikuko herriak?

Lagunen arteko harrera

Oso oroitzapen ona dut uztailaren 21 hartaz; festa giroan, Malen eguna, su artifizialak, alaitasuna, Atxiliren koadrilaren aurkezpena, ondorengo ongietorri ahaztezin batekin.

Laneratzeari urrats garrantzitsua da

Nire lehen enplegua Zizzo Kontserbak enpresan izan zen. Frankek, Marinak eta Josebak Euskal Herrian izan nuen lehenengo lan-harremana izateko ateak ireki zizkidaten.

Gogoan ditut Leireren Opel kotxean egin nituen lehen bidaiak, nire Primi maitearen babes emozionala, eta Marina, Edurne, Gema eta aipatzen ez ditudan beste hainbat kide. Adiskidetasun eta maitasun harreman berezia dut.

Arantxa, Valen, Jaione eta Garbik, Zumalabe Jatetxean gastronomiaren trikimailuak erakutsi zizkidaten, eta ordura arte, nire baitan arakatu ez nuen ostalaritzako alderdi berri bat azaleratu zitzaidan.

Ingurunea deskubritzen

Euskaltegia integratziorako ate bat izan zen, baita enplegu aukera gehiago izateko bidea ere. Argi dago beste erronka bat dela, eta horri denbora gehigarri bat eskaini behar zaiola, familiako lanaz eta norbere lanez gain.

Oroitzapen ona daukat gabonetan erregeen kabalga-tan antortxera rolean parte hartzea, gabonak ez baintuen inoiz barrutik bizi izan.

Eta zer kontatu igerileku zaharreko nire lehen bainuaz, une lasaigarri batez gozatuz lanaldi gogor baten ondoren.

Bidea aurkitzen

Eskerrik asko Itziar, Idurre eta Nagore, Ixasne, Xabi eta San Miguel eskolako kide guztiei laguntzagatik. Beti izan da zalantza eta kezka profesionalen kontsultarako gunea. Eskerrik asko berri!

Sozializazioa

Oso garrantzitsua da lagun talde hurbil hori izatea, non solasaldia, kafea, kezkak, whatsapp mezu bat, txutxu-mutxuak, tristurak eta pozak partekatuko dituzun. Zure erosotasun esparrua eraikitzen lagunduko dizun giza talde hori, alegia.

Emigratzeari giza eskubidea da, ni ezin naiz kexatu; inork ez zuen esan erraza izango zenik, emigratzen duenak

normalean etorkizun hobe baten bila egiten du. Hori ez litzateke kritikatu behar.

Uste duzu Mutrikun aurreiritzi asko dagoela pertsona migratzaileekiko? Nola hauts genitzake estereotipoak?

Leku guztietan daude jendeak nola jokatu beharko lukeen ezartzen duten ereduak. Behin eta berriro errepikatzen diren ideiak.

Uste dut horiekin apurtzeko modua kultura bakoitza sakonago ezagutzea dela; bere historia, eta bere zergatia; errespetutik, enpatiatik, asertibitatetik.

Gero eta gehiago gara, eta leku anitzagokoak. Harmonian elkarbizitzea eta denok errespetatzea da kontua.

Pertsona bakoitza bakarra eta errepikaezina da, bakarra, etiketa ezina.

Emakume migratua izateak zer eragin izan du Mutrikuko zure egunerokoa?

Kubara etorkizun hobe baten bila joan ziren euskaldun eta galiziar etorkinen biloba naiz, eta bizitzaren zikloak hona itzuli nau.

Egunero ohetik atera eta munduari begiratzea gutako bakoitzak gainditu beharreko erronka da, era guztietako oztopoak gaindituz.

Gehitu horri burokrazia estra bat, eta hortik derrigor pasatu beharra. Nire kasuan, gainera, Trafikoko Zuzendaritza Nagusiarekin (DGT) akordiorik ez zegoenez, gida-azterketak berriz egin beharra ekarri zidan, horrek duen denbora eta diru kostuak ordainduta.

Hasieran, nire kasua izan ez bazen ere, seme-alabak ardurapean dituen emakume etorkinak zein euskaldunak puzzle bat egin behar du lana eta familia uztartzeko; familia edo lagun-lagunik ez badu, behintzat. Seme-alaben gaixotasunaren kasuan, adibidez, muga gehiago ditu zirkunstantzia eta ordutegi horietara egokitutako enplegua lortzen.

Beste izapide gogaikarri bat unibertsitate-titulua homologatzeko prozesuari aurre egitea da. Nire kasuan, ia hiru urte atzeratu zen Hezkuntza eta Zientzia Ministerioak eskaerari erantzutea, eta, ondoren, nahikotasun-azterketa bat egin behar izan nuen.

Itxaronaldi horrek zure bokazioa eta prestakuntza alde batera uztea dakar, eta bizirauteko bitarteko gisa lan egitea, erronka berriak gaindituz eta edozein oztoporen gainetik

gainditzeko espiritua indartuz.

Alde horretatik, gauza asko daude hobetzeko: politika administratiboak eta sozialak.

Ez dizute ezer oparitzen eta zortea zalantzazkoa da. Ahalegina, lana eta aukera egokia dira egia bakarrak. Zure ahaleginarekin lortzen duzuna desberdin gozatzen da; nire ustez, ibilbidea da balio duena. Guztia egokitzapen eta integrazio prozesu baten emaitza da, eta dudarik gabe, bizitzeak merezi du.

Zer deritzozu Mutrikuko kulturartekotasunari?

Existitzen al da?

Errealitate nabarmena da, haurrak modu naturalean murgiltzen diren prozesua, estereotipoetatik libre.

Aberastasun eta truke kulturaleko programetan lanean jarraitu behar da, herrian bizi garen kultura guztiak integratzeko.

Integrazioa prozesu bat da, eta prozesu horretatik aberastuta ateratzen gara denok. Honek muga kulturala zabaltzen digu eta gizatiartu egiten gaitu.

Zer gehiago egin genezake benetako kulturartekotasuna lortzeko?

Guztion ahalegina da, berdintasunean, errespetuan, elkar-trukean eta enpatian oinarrituz harremanak izatea. Kultur Aniztasunaren Taldea, udalaren ekimenez osatua, biltzeko leku bat izan da. Kezka planteatzea, ondo ulertzea, ikastea, zintzotasuna, tolerantzia, kide bakoitzaren autoestimua hobetzen duen talde bateko kide izatearen sentimendua.

Uste dut proiektu bat musika-eskolaren laguntzarekin pentsatzeak emaitza zoragarria eman dezakeela, kultura lotura-zubi bat delako eta musikak estiloak hizkuntza komun batean uztartzeko aukera ematen duelako.

Beste hurbilketa puntu bat kirola da; futbol, txirrindularitza, euskal pilota, arraun eta herri kiroleko taldeen sorrera. Talde kontzeptuak, guztiak helburu bererantz identifikatzen, motibatzen eta biltzen ditu.

Nola ikusten duzu Mutrikuren etorkizuna? Nolakoa izatea gustatuko litzaizuke?

Etorkizun horretan, kultura desberdinetako pertsonak elkarrekin lan egingo dute helburu komunak lortzeko, eta aniztasuna aberastasun kolektibo gisa baloratu eta errespetatuko da.

Gustatuko litzaidake Mutriku inork alde egin behar izango ez duen munduaren zati hori izatea. Lanpostu duin bat, etxe bat, bere seme-alabentzako hezkuntza, osasun sistema publiko on bat eta bere bihotza irekiko dioten lagun batzuk aurkitzen dituelako.

Ez dut esan erraza izango denik, baina ziur nago merezi duela saiatzea.

MARTXOAK 8

PLAZARA, DANTZARA

Urtero bezala, aurten ere, Mutriku BHI-ko Hesigabeziko ikasleok martxoaren 8ari bere garrantzia eman eta hainbat ekintza antolatu ditugu. Aurtengo ekintzaren ardatza “PLAZARA, DANTZARA” izan da eta institutuko ekintza izan den arren, mutrikuar guztiekin partekatu dugu, Goiko plazan.

Urtero bezala, aurten ere, Mutriku BHI-ko Hesigabeziko ikasleok martxoaren 8ari bere garrantzia eman eta hainbat ekintza antolatu ditugu. Aurtengo ekintzaren ardatza “PLAZARA, DANTZARA” izan da eta institutuko ekintza izan den arren, mutrikuar guztiekin partekatu dugu, Goiko plazan.

Egun hauetan zehar, emakumeon ahotsak balioan jarri eta gureak ere badiren espazioak aldarrikatu nahi izan ditugu. Horretarako gure inguruko emakumeen ahotsak ekarri ditugu geletara eta 41 emakume anitzen testigantzak entzun ahal izan ditugu. Lehenak eta hasteko, martxoaren 1ean Mari Juli Iriondo, Yolanda Padilla, Amaia Uria, Miren Guzon, Maribel Urkiri, Amagoia Akordarrementeria, Arrate Uranga, Agurtzane Urriolabeitia, Nerea Arrizabalaga, Nekane Ituarte, Arantza Ugarte, eta Maite Sesma izan genituen gure artean. Martxoaren 2an, berri, Oihana Kortazar, Oihana Argoitia, Garbiñe Garagarza, Arantza Irueta, Melissa Manchini, Olaia Bilbao, Iraia San Miguel, Mari Cruz San Sebastian, Elena Cebrián, Mª Pilar Barruetabeña, Katerina Roura, Amaia Andonegi, Aiora Egi-guren, Leire Eizagirre, Itziar Egurbide eta Arantxa Odriozola. Eta bukatzeko, martxoaren 3an, Irene Agirrezabala, Miren Nogales, Ane Arreitu-nandia, Oihane Prieto, Aurora Ansorregi, June Aranbarri, Lierni Juaristi, Lide Ulazia, Gemma Badiola, Maite Bilbatua, Uma Ulazia, Lexuri Aresti eta Gema Arrizabalaga.

Emakume guzti hauen ahotsak entzuteko aukera oso aberasgarria izateaz gain, berezia ere izan da; beraien bizipen, anekdota, kontakizun, oztopo zein lorpenak entzuteak beraiekin bat egin eta izan duten ausardiaz jabetzea eragin

Martxoak 8

Emakumearen Nazioarteko Eguna

digulako. Ibilbide anitzetako emakumeak izan ditugu gure artean eta saio berezi hauek institutuko maila guztietan gozatu dituzte, belaunaldi desberdinak batuz.

Testigantzen ondoren, hainbat emakumeren lan, ekarpen zein jakintza balioan jartzeko jarduera eraman dugu aurrera. Historian zehar, asko izan dira kontuan hartuak izan ez diren emakumeak, beraien lorpen eta borrokak alde batera utzi eta kontuan hartu gabe. Eta behingoz, hauek omentzeko ordua iritsi dela iruditu zaigu. Horretarako, Mutriku BHIko ikasle zein irakasle orok, omentzeko duen emakume bat aukeratu eta panel bat eskaini dio.

Feminismoaren aldeko borroka guztiona izateko ahale-ginean, aurtan, ekintzan parte hartzeko gonbidapena ikasle guztiei luzatu diegu, beste urtetan ez bezala. Oso mutil gutxi, dozena erdi batek, izan dute emakume bat aldarrikatzeko gogoia, premia edota indarra eta horrek, neurri batean, guztion poza zapuztu du. Bejondeiela ospakizunera etorritakoei! Joera aldatzeko ahaleginean konplizeak egiten jarraituko dugu, irudikatzen dugun etorkizuna elkarrekin izango baita edo ez da izango.

Hala, martxoaren 8ko goizean, patioa guretzat hartu eta norberak bere panela eskuan hartuta, emakume guztiok zortzikoa dantzatu dugu borobilean. Ondoren, gurea ere baden espazioa hartu eta egun hau harro ospatzea aldarrikatzen duen manifestua irakurri eta Mari Juli Iriondo eta

hainbat trikitilarik eskeinitako doinu alaiarekin, Goiko plazara jeitsi gara. Bertan, ekintza errepikatu dugu, baina oraingoan, plazako emakume mutrikuarrak gonbidatuz eskutik heldu eta dantza eginez. Ederra izan da adin eta esparru guztietako emakumeak batuta ikustea.

Amore eman gabe, borrokak partekatze eguna delako, eta elkarrekin geldiezinak garela ozen esateko eguna delako; bat egiteko eguna delako, egungo mundua zalan-tzan jarri eta bizitzea merezi duen mundua aldarrikatzeko eguna delako, PLAZARA, DANTZARA!

Mutriku BHIko Hesigabezi ikasgaiko

1. Batxilerreko ikasleak

....ZORIONAGURRAK....

LIBE

Etxeko denon partez milla kilo zorion!! Dagoeneko 15 urte, maitia. Ez galdu sekula zure irrifar eder hori!

HODEI

Zorionak! Martxuaren 20xan urte berri bat! Mila muxu danon partez!

JARE

Gure etxian badakau sorgin txiki bat 6 urte egiten ditzuna. Zorionak Jare!!! Mundiala zea!! Etxeko guztion partez eta batez ere Ailetzen partez!

URERTZ

Zorionak! Martxoaren 6an 10 urte! Ondo pasau eta segi holaxe!

ALAIA

Martxoaren 16an 8 urte bete dituzu! Muxu handi bat familiako guztion aldetik. Izan zorionsu!

DOMINIKA

Zorionak martxoaren 13an 92 urte bete duzulako! Mila zorion etxeko guztion partez!

ROSA

Zorionak martxoaren 13an 89 urte bete duzulako! Mila zorion etxeko guztion partez!

ADEI

Zorionak zuri martxuan 25ian 5 urte! aupa txapeldun! Zorionak denon partez pastelak zeure kontura e!

URERTZ

Zorionak Urertz! Mila kilo zorion familiko danon partez!!

GAIZKA

Zorionak Gaizka!!! Martxoak 27an 8 urte handi betetzen dituzulako!!! Ondo pasa ta mila muxu denon partez!!

UNAI, EBER, ROSA eta ADEI

Zorionak laukote! Zorionak zuei martxoan zuen urtebetetziak direlako. Mila muxu denon partez, bereziki Ibai, Enaitz Aner, Danel da Naianek. Aupa zuek! Gora zuek!

NOA

Zorionak printzesa! Dagoeneko 7 urte handi. Muxu handi bat etxekoen partez. Maite zaitugu.

IGOTZ

Zorionak zure zortzigarren urtebetetzean. Asko maite zaituen familiak muxuak eta besarkada goxoa bidaltzen dizkizu.

IGOTZ

Zorionak pottolo! matxo haundi bat Maite eta izeba Guruzneren partez. Jarraitu beti bezalako bihurri eta alai.

ARANTZA

Zorionak Arantxi! Zure faltia igartzen hasitxa goz, ia zure urtiak ospatzeko elkartzen gean. Martxoan 17xan ezin degu huts ein! Asko eta aske matxe!

AITOR

Zorionak Santi! Denboria bada gure ondolik alde ein zendula, baina hemen beti izango zea ongi etorrixa. 26xan Bilbon izango gea! Asko eta aske matxe!

LAGUNA

Zorionak lagun, lagun zarelako eta zure ondoan bizitza ederragoa delako! Urte askoan elkarren ondoan izan gaitezen!

Argazki Zaharrak

1934 urteko Aberri Eguna ospatzen Beheko plazan.

ANSORREGI
oinetakoak

erdiko kalea 9
mutriku
943 60 33 42
agerretxo@gmail.com

Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

2023ko farmazia guardiak

Egunak	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Martxoak	3	3	4	4	4	2	2	2	2	1	1 ³	1	4	4	4	4	3	3	3	1	1	1	1	2	2 ⁴	2	3	3	3	3	4
Apirila	3	3	4	4	4	2	2	2	2	1	1 ⁴	1	4	4	4	4	3	3	3	1	1	1	1	2	2 ⁴	2	3	3	3	3	4

Eguneko farmazia-guardia zerbitzua (09:00 - 22:00)

1	Hiart Burgoa		Deba	Astillero kalea 2	943 19 18 12
2	Amaia Zalduegi		Deba	Lersundi kalea 20	943 19 10 55
3	Lon Apraiz	3 Zapatu goizetan	Mutriku	Erdikokale 5	943 60 32 50
4	Lasuen - Elezgarai	4 Zapatu goizetan	Mutriku	Txurruka tenienteen etorbidea 3	943 19 50 26

Gaueko farmazia-guardia zerbitzua (22:00 - 09:00)

	Cristina Sanchez Castaño	Eibar	Julian Etxeberria kalea 7	943 20 30 52
--	--------------------------	-------	---------------------------	--------------

martxoak 26, igandea

Txori kantarien zertamena

Galdonako zelaietan, Goizeko 09:00etan hasita

martxoak 28, asteazkena

Hitzaldia: La maleta de mi madre

Christine Martínez-Médale egilearen eskutik
Zabiel kultur etxean, 19:00etan

martxoak 29, asteazkena

Hitzaldia: Sexualitatea haundunaldian

Zabiel kultur etxean, 18:30etan

apirilak 1, larunbata

BERDEL EGUNA

apirilak 13, osteguna

Realaren puzgarriak umeentzat

Goiz eta arratsalde, Egañaneko frontoian

apirilak 19, asteazkena

Hitzaldia: Islandia ezezagunena bizikletaz

Zabiel kultur etxean, 18:30etan. Lotunek antolatuta

apirilak 20, osteguna

Ikastaroa: Mugimendu adierazkorra

Luardon, 18:00etan. Lotunek antolatuta

apirilak 25, asteartea

Treba guraso. Gure haur eta nerabeak

nola hezi berdintasunean

Zabiel kultur etxean, 18:00etan.

BISITA GIDATUAK

• Zazpi hondartzak • Mutriku marinela •

• Olatu planta • Nautilus, Flyscheko fosilak •

• Arrietakua jauregia •

Egunak, ordutegiak eta hizkuntza

Turismo bulegoan kontsultatu

edo www.geoparkea.eus helbidean

ODOLA EMATEA

apirilak 28

• ekainak 23 • abuztuak 18 • urriak 20 • abenduak 15 •

17:00etatik 20:30ak arte anbulatorioan

Gipuzkoako Odol Emateak

kalaputxi2001@gmail.com

whatsapp 635748393

apirileko aldizkarian

argitaratzeko

apirilaren 10erako

bidali zuen mezuak

MENDI IRTEERAK

Burumendi Mendi Elkartea

apirilak 2 Lizarrusti gaina-GANBO- Amezketa

maiatzak 7 Angulo gaina-Orduña gaina (Uren banalerroa)

ekainak 16, 17, 18 Palentziako mendiak

uztailak 9 Orduña gaina-Altube gaina (Uren banalerroa)

irailak 10 Ezkabako ihesa 2. Etapa (Olabe-Saigots)

urriak 22 Ordunte-Zalama

azaroak 5 Etxaguen-OKETA-Ubidea

abenduak 3 Ondarru

zuen elkartearen ekitaldien berri emateko idatzi helbide honetara:

aldizkaria@kalaputxi.eus

eta hemen argitaratuko ditugu iragartzeko dituzuenak

Ate
irekiak

11:00

LANBIDE HEZIKETA

10:30

BATXILERGOA

MARTXOAK 25

GOI-MAILA:

- ELIKAGAIEN INDUSTRIAKO PROZESUAK ETA KALITATEA
- ADMINISTRAZIOA ETA FINANTZAK
- WEB APLIKAZIOEN GARAPENA
- AUTOMATIZAZIOA ETA ROBOTIKA INDUSTRIALA
- MEKATRONIKA INDUSTRIALA
- EFIZIENTZIA ENERGETIKOA ETA EGUZKI ENERGIA TERMIKOA
- FABRIKAZIO MEKANIKOKO PRODUKZIOAREN PROGRAMAZIOA

ERDI-MAILA:

- MANTENTZE-LAN ELEKTRO-MEKANIKOA
- BEROA SORTZEKO INSTALAZIOAK
- ELIKAGAIAK ELABORATZEKO TEKNIKARIA * ikastetxeen galdetu

info@leartik.eus

leartik.eus

946 169 002 Markina-Xemein

DENEK maite gaituzte:
Aingeruek, deabruiek,
jainkoek.

Denek maite gaituzte
eta denek
nahi dute gure ona
guk geuk baino
hamaika aldiz gehiago.

Madrilek maite gaitu
eta Parisek
eta haietako jainko
eta jainkosek.

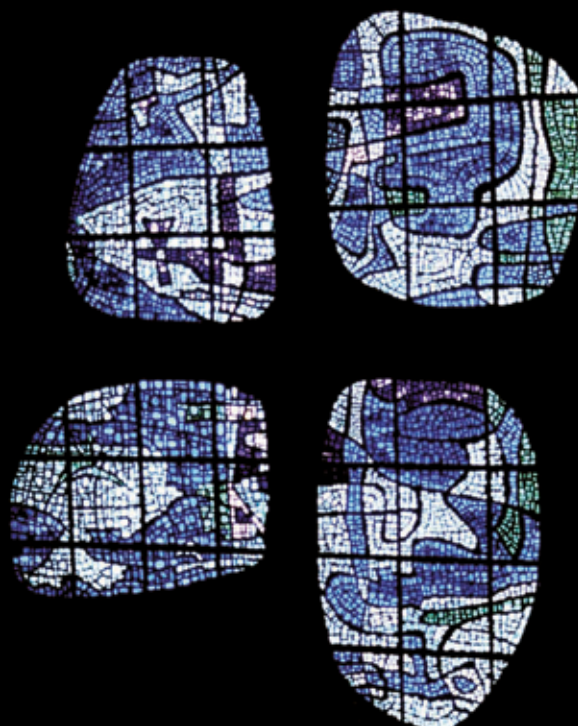
Denek maite gaituzte
hainbeste maitasunez
higuindu gaituzten arte

Ez hainbeste anaitasun,
ez hainbeste maitasun,
eta hainbeste
aingeru goardako
eta hainbeste zaintzaile
eta hainbeste babespe

Solte nahi dugu bizi
solte geure airera
solte geure lurrean
geure gogo solte ta
hezigaitzen pare.

Solte, solte, konde!

Bitoriano Gandiaga

Aberri Eguna, 2023ko apirilaren 9a

MUTRIKUKO XXVI.

BERDEL EGUNA

APIRILAK 1, LARUNBATA XXVI. BERDEL EGUNA

10:00 - 14:00

IZAN ARRANTZALE
HAURRENTZAKO ARRANTZA TAILERRAK
KOFRADIA ZAHARREKO ARKUPEAN
KOFRADIA - ITSAS ETXEAK LAGUNDUTA

10:30

MUTRIKUKO XV. BELAUNTZIEN ARTEKO
TXAPELKETAREN HASIERA
ANTOLATZAILEA: KALATXORI BELA ELKARTEA

10:30

MERKATU TXIKIA:
MUTRIKUKO ETA ESKUALDEKO
EKOIZLEEKIN
PORTUAN

11:00 - 14:30

ARTISAU ETA SORTZAILEEN AZOKA
TXURRUKA PLAZA
ANTOLATZAILEA: EIXU ARTISAU ELKARTEA

12:00

HAURRENTZAKO
SORKUNTZA TAILERRA
TXURRUKA PLAZA - DOAN

12:00

HERRIKO ABESBATZEN
KONTZERTUA
ZABIEL PLAZAN
(EGURALDI TXARRAREKIN KOMENTUAN)

13:00

BERDEL PINTXO
DASTAKETA HERRIKOIA
PORTUAN

13:00

TRIKITILARIAK
HERRIKO KALEETAN ZEHA

19:00

KONTZERTUAK PORTUAN
BELARRI FUCKERS
DELIRIUM TREMENS

MARTXOAK 24, OSTIRALA

19:30 MUTRIKUKO BERDEL AIPAMENA
ZABIEL KULTUR ETXEAN

MARTXOAK 25, LARUNBATA

12:00 BERDEL ERREA. BEHEKO PLAZAN
ANTOLATZAILEA: MUTRIKUKO ARRAUN TALDEA

MARTXOAK 26, IGANDEA

11:30 IV. BERDEL TXAPELKETA FINALERDIA
MIRUAITZ FRONTOIAN
ANTOLATZAILEA: DANOK BAY

MARTXOAK 30, OSTEGUNA

19:00 BERDEL PINTXOPOTEA
HERRIKO TABERNA BATZUETAN

MARTXOAK 31, OSTIRALA

18:30 BERDEL ETA TXAKOLINAREN
ARTEKO EZKONTZA EDO MARIDAJEA
ARKU GAINEN - KOFRADIA
ITSAS ETXEAK LAGUNDUTA

PREZIOA: 5€
IZEN EMATEA: TURISMO@MUTRIKU.EUS
EDO 943 60 33 78

19:00 BERDEL PINTXOPOTEA
HERRIKO TABERNA BATZUETAN

22:00 IV. BERDEL TXAPELKETA FINALA
MIRUAITZ FRONTOIAN
ANTOLATZAILEA: DANOK BAY

